

R-FO-01-00	کد سند:
	شماره‌ی فرم:
	کد مجری:

فرم طرح پژوهشی مشیاد

عنوان طرح: سنجش اقتصاد دیجیتال در اقتصاد ایران	
تاریخ مشیاد: ۱۳۹۷/۰۶/۲۰	
مدت اجرا: ۸ ماه	تاریخ شروع: زمان تصویب طرح

همکاران طرح	نام و نام خانوادگی	عنوان مدرک	پیام‌نگار (e-mail)
مجری طرح	پژوهشگاه آمار	-	-
همکار اصلی	نادر حکیمی پور	دکترای اقتصاد	
همکار اصلی	جواد حسین زاده	دانشجوی دکترای اقتصاد	
همکار اصلی	ایوب فرامرزی	دکترای اقتصاد	
همکار اصلی	صادق علی پور	دکترای اقتصاد	
همکار اصلی	محمد غلامی	فوق لیسانس اقتصاد	

اطلاعات طرح

۱. عنوان طرح

سنجش اقتصاد دیجیتال در ایران

۲. خلاصه‌ی طرح

پدیده دیجیتالی شدن اقتصاد از اوایل قرن بیست و یکم در حال تغییر همه جوامع روی زمین است. دیجیتالی شدن اقتصاد را می‌توان به عنوان مشارکت هرچه بیشتر اطلاعات و اینترنت در فرایندهای تولید و محصولات، شکل‌های جدید مصرف خانوار و دولت، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، تجارت خارجی و تامین مالی تعریف کرد. از این رو با توجه به ارتباط زنجیره‌وار بخش‌های مختلف اقتصادی با یکدیگر، رسیدن به تعریفی مشترک درباره نقش بارز شکل‌های مختلف دیجیتالی شدن اقتصاد، موضوعی پذیرفته شده توسط همه صاحب‌نظران در حوزه اقتصاد است.

در حالی که آمارهای موجود درباره نقش و سهم بخش ارتباطات در اقتصاد طی سال‌های اخیر به لحاظ کمی و کیفی توسعه مناسبی پیدا کرده است، آنها هنوز برای نشان دادن نقش و جایگاه فناوری‌های جدید و استفاده از آن توسط بنگاه‌ها و افراد کافی نمی‌باشند. سنجش اقتصاد دیجیتال نیازمند ابزارهای آماری نوینی است که موضوع پژوهش حاضر است. ارائه مبانی نظری، بررسی خلائهای آماری برای سنجش شاخص‌های با کیفیت و قابل مقایسه بین‌المللی در مورد حوزه اقتصاد دیجیتال از دیگر حوزه‌های مورد بررسی این تحقیق است.

همچنین در این تحقیق سعی خواهد شد تا با استفاده از اطلاعات موجود و همچنین گردآوری اطلاعات به صورت ثبتي حجم اقتصاد دیجیتال به صورت اوليه مورد برآورد قرار گیرد.

۳. شرح مسئله (ضرورت، اهداف، متدولوژی تحقیق ...)

رشد سریع حوزه‌های مرتبط با ICT و اینترنت در سطح اقتصاد، لزوم سنجش و ارزیابی این حوزه را با هدف نظارت و درک نقش آن مطرح کرده است. سنجش اقتصاد دیجیتال موجب خواهد شد تا ما نسبت به شاخص‌های موجود، مسایل مرتبط با سیاست‌گذاری، شناسایی خلاءهای آماری و نگاه آینده‌نگر ما نسبت به موضع کمک کند.

بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات موجب تغییرات گسترده‌ای در سطح اقتصاد شده است. در سال ۱۳۹۵ تعداد ۳۷٪ از کل کارگاه‌های فعال موجود در کشور برای فعالیت‌های خود از اینترنت استفاده می‌کردند. در سال‌های اخیر سرعت اینترنت در راستای کاهش قیمت آن افزایش پیدا کرده و ابزارهای هوشمند مبتنی بر اطلاعات رایج شده و سطح نفوذ اینترنت در کشور افزایش پیدا کرده است.

از این رو با وجود این که سری زمانی حساب‌های اقماری ICT برای سال‌های اخیر تهیه شده و کشور جمهوری اسلامی ایران جزو کشورهای پیشرو در محاسبه این بخش به شمار می‌آید لازم است برای سنجش همه ابعاد اقتصاد دیجیتال چهار محور زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱- بهبود سنجش سرمایه‌گذاری در بخش ICT و مرتبط کردن آن با عملکرد اقتصاد کلان

۲- تعریف و سنجش مهارت‌های مورد نیاز در حوزه اقتصاد دیجیتال

۳- توسعه سنجش ICT با اهداف اجتماعی و سنجش اثر اقتصاد دیجیتال بر جامعه

۴- ایجاد یک چارچوب آماری با کیفیت جهت استخراج اطلاعات از اینترنت به عنوان یک منبع اطلاعاتی.

توسعه فناوری‌های نوین موجب کهنه و از رده خارج شدن مهارت‌های قدیمی شده و تقاضا برای مهارت‌های جدید در همه جای دنیا در حال افزایش است. بخش فناوری اطلاعات در صف مقدم این جریان انتقال قرار دارد و از این رو این مقوله نیازمند سیاست‌های جدید برای توسعه این نوع از مهارت‌ها است.

این بحث سوالاتی را مطرح می‌سازد: سنجش چه چیزی سطح مهارت‌های موجود مصرف‌کنندگان و

کاربران را نشان می‌دهد؟ آیا تعریف چنین مهارت‌هایی براساس آمارهای موجود ICT امکان‌پذیر است؟ آیا استفاده از ICT موجب بهبود کسب و کار شده است؟ تا چه حد آموزش در شکل‌گیری مهارت‌های آینده کاربران ICT در خانه و زندگی روزمره آنان اثر دارد؟

هدف از تحقیق حاضر بررسی و ارائه نظریات موجود در حوزه اقتصاد دیجیتال، شناسایی خلاءهای آماری و برآورد اولیه نقش اقتصاد دیجیتال با استفاده از آمار و اطلاعات ثبتي گردآوری شده در اقتصاد ایران برای سال ۱۳۹۵ است.

۴. اهداف تحقیق

۱. شناسایی اقتصاد دیجیتال و محدوده مربوط به آن
۲. ارائه روش اندازه‌گیری مناسب برای سنجش اقتصاد دیجیتال در ایران
۳. برآورد اقتصاد دیجیتال به تفکیک بخش‌های اصلی و کل اقتصاد

۵. مراحل انجام کار

برای نیل به اهداف مورد نظر طرح، مراحل زیر پیش‌بینی شده است:

۱. مطالعات نظری و مقدماتی در زمینه تعریف و شناسایی محدوده اقتصاد دیجیتال
۲. مطالعات نظری و روش‌های اندازه‌گیری اقتصاد دیجیتال
۳. جمع‌آوری آمار و اطلاعات از طریق روش‌های ثبتي
۴. پردازش و استخراج اطلاعات
۵. برآورد میزان اقتصاد دیجیتال در ایران
۶. تهیه گزارش نهایی
۷. مستندسازی خروجی‌های طرح

۶. روش تحقیق

این پژوهش با پیروی از چارچوب نظام حسابهای ملی سازمان ملل متحد (SNA, Rev.4, 2008) و راهنمای سنجش اقتصاد دیجیتال (ویرایش ۲۰۱۸ صندوق بین المللی پول) و سنجش اقتصاد دیجیتال (ویرایش ۲۰۱۴, OECD) انجام می شود. تعاریف و مفاهیم و روشهای کاربردی در تهیه این حساب برگرفته از منابع فوق و روش های پیشنهادی آنها است.

علاوه بر این، مدارک و مستندات تکمیلی و تجربیات کشورهای پیشرو در تهیه حساب دیجیتال نیز در این زمینه مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۷. خروجی های طرح

- ۱- مستندسازی تعاریف و اصطلاحات واژه های اختصاصی مربوط به حوزه طرح بر اساس منابع معتبر و قابل اتکا، تعریف اقتصاد دیجیتال با بررسی تعاریف متعدد ارائه شده و معرفی محدوده آن
- ۲- گزارش فنی و متدلوژی اجرای طرح در خصوص روش چگونگی تعیین چارچوب، اندازه نمونه و روش های محاسبه ی اقتصاد دیجیتال به استناد دستورالعملهای معتبر موجود بین المللی
- ۳- محاسبه ی شاخص ستانده، هزینه واسط، ارزش افزوده، جبران خدمات، تعداد کارکنان، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در حوزه ی اقتصاد دیجیتال بر اساس داده های سال ۱۳۹۶ و سهم هر یک از شاخص های فوق از کل اقتصاد
- ۴- فایل چارچوب و نمونه در سطح ملی و تجمیع تمامی خروجی های طرح در قالب یک گزارش پیوسته و منسجم در ۵۰ نسخه به شکل الکترونیکی و چاپی

۸- زمان بندی اجرای طرح

مدت زمان	شرح	ردیف
۳ ماه	مطالعات نظری و مقدماتی در زمینه تعریف و شناسایی محدوده اقتصاد دیجیتال روش های اندازه گیری اقتصاد دیجیتال	۱
۴ ماه	برآورد میزان اقتصاد دیجیتال در ایران	۲
۱ ماه	مستندسازی خروجی های طرح	۳
۸ ماه	جمع کل	۴